

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Akadémia-utca 7.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előzetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . . . 3 frt
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Uj irány.

Egy német antiszemita zuglapban olvastam a minap, hogy „ideje volna már azzal a kérdéssel leszámolni, vajjon az antiszemitizmusnak van-e jövője?” a mi ez antiszemita lap szerint annyit jelent; vajjon van-e kilátás arra, hogy a gazdag zsidókat már nem sokára kifoszthatják?

A nevezett ujság hosszú cikkben fejtegeti, hogy erre — fájdalom — kilátás nincs, hogy szó sem lehet arról, miszerint olyan állapotok álljanak be, a melyek mellett a zsidók kikergetése az európai nemzetek kebeléből kivihető lenne. Minek tehát a terméketlen harcz? kérdi a nevezett lap. A legjobb esetben sem érhetünk el többet, mint legfelebb az egyenjogóság visszavonását, a mi bár elég szép eredmény lenne, de miután ez már a lehetőségek netovábbja, még sem áll egyenes arányban a küzdelem nagyságával.

Az antiszemitizmusnak — így folytatja a nevezett lap — irányt kell változnia, mert ha tovább folytatjuk a zsidóság elleni harczot, akkor nem nekünk, hanem csupán az ultramontanizmusnak és a vele egy huron pendülő politikai reakciónak teszünk szolgálatokat, a nélkül, hogy mi céljainkhoz csak egy lépéssel is közelebb jutnánk.

Irányt változtatni! Ez tehát az antiszemitizmus legujabb jelszava.

De mi legyen az uj irány?

E kérdésre szintén megfelel a már többször említett német lap.

Közeledni a forradalmi partokhoz, t. i. azokhoz az elemekhez, melyek a létező politikai és társadalmi rend felforgatását tüzték ki zászlójukra. És ez elemek alatt kétségtelenül a német szocialistákat, az orosz nihilistákat és a francia és angol kommunistákat értik.

Ezek az elemek eddig büszkén tekintettek az antiszemitákra miként a bakonybeli zsvány tekint a csirkefogóra.* Nem állottak semmi féle összeköttetésben, sőt a mérsékeltbb szocializmus nem ritkán nyíltan

meg is támadta az antiszemitizmust és visszautasított minden közösséget, még akkor is, mikor olyan emberek mint Stöcker ajánlották fel a szövetséget.

Nem egészen ilyen tartozkodóan viselte magát a nihilizmus. Ez utóbbi megtalálta azt a pontot, a hol érdekeik találkoznak és gyakran olvashattuk, például a Most hirlapjában is olyan támadásokat a zsidó tőke uralom ellen, hogy bármely antiszemita lapba beleillett volna.

Most pedig a német antiszemiták kezdenek úgy irni, hogy minden cikkük egy nihilista párt lapba illenek. A két tábor közeledik és nemsokára mint szövetségársak fognak találkozni és ölekezni.

Hogy a német antiszemitizmusnak eme legujabb kanyarodása a magyar antiszemitákat magával ragadja-e? arra könnyen válaszolhat, a ki a mi embereinket ismeri és tudja, hogy a magyar antiszemiták kezdve a pártvezéren Istóczy Győzön egészen le Veres József az orosházi antiszemitáig, mind a németeket majmolják, annak frázisain élőködnek, szóval a német elvtársak szolgáltatták a jelszavakat és fegyvereket egyaránt. Német antiszemiták nélkül a magyar antiszemitizmus egy hétig sem tarthatná magát s így nem csoda, ha a magyar antiszemitizmus sajkája egészen a német vonatató hajóhoz kötve van.

Ilyen körülmények közt majdnem kétségtelen az is, hogy a magyar antiszemiták az uj irány elől kitérni nem fognak, sőt ellenkezőleg: szivesen fognak közeledni a forradalmi táborhoz és szaporítani azok számát, a kik az eszközök válogatása nélkül, egyszerűen a társadalmi és politikai rend felforgatását érzélczzák.

Dr. G.

Tanév elején.

Két havi szünidő után ismét megnyíltak az iskolák kapui. Csakhamar betelt a szám és megint felhangzott a már megszokott panasz, hogy nincs elég hely, hogy kevés a tanterem, szükibe vagyunk az iskoláknak.

Lapunk mai száma 8 oldalra terjed.

A tanintézetek száma nem növekedik egyenlő arányban a tanulókéval és évről évre érezhetőbb lesz a szükség, mely nálunk az iskolákat illetőleg uralkodik.

Áll ez leginkább a gymnasiumra nézve.

Tény, hogy ezt az intézetet szeretjük legjobban, ezt az intézetet kedveli leginkább ifjuságunk. Hiában gúnyolnak, hasztalanul neveznek lateiner, prókátor népnek, hasztalanul iparkodik a közoktatásügyi miniszter és törekednek közgei oda, hogy az ifjuságot eltereljék, a reál iskolák tengődnek, elenyésznek, a polgári és kereskedelmi iskolák még csak gyökeret sem tudnak verni, míg a gymnasiumok párhuzamos osztályai sem győzik befogadni a jelentkezőket.

Örömmel látjuk, hogy felekezetünk ifjusága is örömmel lép be a gymnasiumba és előszeretettel viselkedik a gymnasiumi tanulmányok iránt. Pedig épen ezért támadnak meg leginkább ellenségeink, épen ezért haragszanak rosszakaróink.

Gúnyosan mutat az antiszemita és epés haraggal a klerikális sajtó a gymnasiumokra.

Ime, a zsidóság mint szoritja ki a kereszténységet, mint tolakodik és foglalja el a helyet, melyet keresztény ifjaknak kellene betölteniök. Ismertem tanárt, ki előadásai alatt szemére vetette a zsidó tanulóknak, hogy mily nagyozók, hogy akármelyik handlé, ha tiz gyereke van, zseni-eket vél bennük és gymnasiumra küldi őket.

De valóban iróniaként hangzik, midőn bennünket vádolnak, hogy kitúrjuk a kereszténységet. Ugyan, hát hol van az a gymnasium, hol előjogokat élvez az izraelita? Azok, kik oly nagyon szeretik siratni az elzsidósodott Magyarországot, mutassanak gymnasiumot, melyben a tanár szabadon üldözi a keresztényeket, hol nyíltan kimondja és nyíltan megköveteli, hogy a keresztényeknek többet kell tanulniok, illetőleg többet kell tudniok, mint a zsidóknak, ha hasonló osztályzatot szeretnének.

Nem is óhajtánánk ily intézetet, de annyi bizonyos, hogy könnyű oly intézetre akadni, melyben bűn zsidónak lenni, melyben üldözik a szerencsétlen gyermeket, mert nem az egyedül üdvözítő egyház tagja; tény, hogy van olyan tanár, ki megköveteli például, hogy a zsidó jobban tudjon számolni, mint a keresztény, mert hiszen vele született tehetsége az izraelitának, hogy el tud bánni a számmal.

És midőn elolvassuk az ellenseges kifakadásokat, ismét eszünkbe jut a zsidó gymnasium eszméje. Nem az antiszemiták támadásai, nem az ellenünk szórt galád rágalmak készítették arra, hogy támogassuk az üdvös eszmét, el nem ismerhetjük, hogy felekezetünk keveset tesz az iskola emelésére, nem ismerhetjük el jogosnak azt a merész követelést, hogy építsenek maguknak a zsidók gymnasiumokat, de mind tanító ereink, de főképen tanuló ifjuságunk érdekébea állónak tartjuk a felekezeti intézetet.

Bizton mondhatom, hogy ez intézetben igen, de igen sok keresztény tanár tanulhatná, mint nem szabad gyűlöletet esepegetni az ifjak fogékony keblébe, megtanulhatná, mint nevelhetni az ifjuságot vallásosan annélkül, hogy más felekezettől elidegenítettének.

Sajnálatraméltó körülmény, hogy azok a férfiak, kik a zsidógymnasium létesítése ügyében összegyűlekeztek, mitsem hallatnak már magukról; sajnálatra méltó volna, ha a terv, melynek keresztülviteléhez minden zsidónak hozzá kellene járulnia, ha ez üdvös terv füstbe ment volna.

Olyannyi kitünő elemi iskolát alapítottunk és tartunk fenn, hát lehetetlen volna azt a zsidógymnasiumot létesíteni? Nem volna már annyi áldozatkézség a zsidóságban, hogy ezt az intézetet fenn tarthassa? Nem tölt-e el aggodalommal, ha látjuk, mint vesztí el ifjuságunk vallásosságát, mert más felekezeti intézetben eléggé nem gonlózhatják, nem-e kétségbe ejtő, hogy a középiskolai zsidó ifjuság, már alig tud héberül olvasni, annál kevésbé érteni vagy beszélni?

Nem, nem hihetjük, hogy a zsidóság türje saját romlásaig, hogy vonakodjék megalapítani az intézetet, mely kétségkívül erős támaszpontja volna a zsidó érdekeknek, zsidó vallásnak, nem hihetjük, hogy a zsidóság nem akarja létesíteni az intézetet, melynek minden növendékeivel az izraeliták ügye egy lelkes bajnokot nyerhetne.

De újból hangsulyozzuk, hogy senki azt a jogot el nem veheti, melylyel gyermekeinknek helyet kérünk az állami intézetekben, senki tolakodással nem vádolhatja az izraelita ifjut, ha kettős tandíjért beiratkozik felekezeti intézetbe, melybe utóvégre is csak akkor fogadják be, ha már más nem jelentkezik.

Csak tanitassuk ifjuságunkat. Bizonyítja a tapasztalat, hogy ha a tanulók nagy kontingense zsidó is, a szellemi proletárok, kiktől a minister ur annyira irtózik, nem a zsidókból kerülnek ki.

Ne rettegtesen bennünket senki ijeszgetése, tanitassuk ifjainkat, hogy legyen, ki megvédjen az ész szavával, tanitassuk ifjainkat, mert hajlammal, kedvvel tanulnak, tanitassuk ifjainkat, mert tudományuk lesz védelmünk. —

Még egyszer a pápai encziklika.

A következő sorokat vettük:

„Mióta az emberiség létének, jogainak és rendeltetésének tudatával bir, mióta az államok életében megvan a belső rendithetlen összefüggés, azóta mi sem gyakorolt államra és társadalomra nagyobb hatást s befolyást, mint a pápaság. Gyakran fordultak elő a közéletben jelenségek, melyek a pillanatnyi meglepetés következtében nemcsak a polgárok kedélyét, de még az országok erős oszlopaít is megrendítették alapjaikban, mégis azon jelenségek a mily

váratlanul kerültek felszínre, époly gyorsan tűntek le ismét a látóhatárról, s újra nyugodt volt minden. Azonban a pápák, keletkezési idejük óta, oly hatalom birtokában vannak, melylyel korlátlanul uralkodnak s döntő befolyással bírnak úgy az államok sorsára, mint az emberek lelkületére, tetteik nem tartják csak rövid ideig izgatottságban a népet, hanem amit egyszer határoztak, az örökké megmarad. folyton ragaszkodnak intézményeikhez. Tudja ezt mindenki, a ki csak nagyjából is olvasta a pápák történetét, s ítéletet mond felettük a szerint, a mint egyéni véleménye meggyőződést szerzett azok pillanatnyi előnyéről, illetőleg hátrányáról Minden esetre azonban más lesz a vizsgálat eredménye, ha a pápák határozatait más vallások legfőbb papi méltóságának határozataival és eljárásával összehasonlítjuk.

Mióta a kath. pápaság létezik, azóta van antiszemitizmus is; azok emelték folyton vádaikat a zsidók ellen, s valahányszor a zsidók kiűzetéséről volt szó, ez utóbbi fogatosíthatására az illető államfejét megnyerendő, azon rágalommal léptek fel, hogy a zsidók nem lehetnek jó hazafiak. Természetesen a tehetetlen gyűlölt zsidó ez ellen mitsem bizonyíthatott. Nézzük már most mit mond a pápai encziklika? „Ha kénytelenek vagyunk választani a kettő közt, (értve az állami és egyházi törvényt), inkább kell elviselnünk ez emberi törvények szigorát, mintsem magunkra vonjuk Isten haragját.“ Tehát a pápa véleménye szerint ha egy állami törvény véletlenül ellenkezik az egyházzal, jóllehet, hogy ez az állam jóllétét idézi elő, mégis hátat kell annak fordítani, lábbal kell azt tiporni, csak hogy az egyház határozata maradjon érvényben. Ugy látszik, hogy XIII. Leo pápa jelszava is az, hogy: L'état c'est moi!

Hát a zsidó vallás mit parancsol, ha törvényei az államéival ellenkeznek? Határozottan kimondja, hogy: Dina demalchusza dina! azaz, az állam törvényeinek kell, hogy elsőbbséggel hirjanak! Kérjük most már igazolt volt-e a pápák az a vádja, a mit a zsidók hazafisága ellen emeltek. Pedig mennyi bajt okoztak a pápák ezzel a váddal és mennyi ártatlan zsidó vér folyt csupán azért, mert a római pápa a zsidó vallástól a nemzeti érzület iránti fogékony-ságot megtagadta.

Az antiszemitizmus célja mindig az volt, hogy a zsidók minél nagyobb számmal térjenek át a keresztény hitre. Felvették az egyházba mindenkit, könnyű volt az áttérés, még azt sem kérdezték, mi indítja őket e lépésre, még fizettek is érte, sőt akárhányszor erőszakkal is fogdosták össze a leendő híveket, csak hogy az egyház minél hatalmasabb, erősebb legyen. XIII. Leo pápa is azt hirdeti: „A papoknak fontos kötelessége az egyház kebelébe fölvenni mindenkit, a ki abba fölvetetni óhajt, mihelyt koránál fogva eszével élni képes.“ A pápa eme kívánságánál eszünkbe jut azon adoma, midőn a paraszt legény jött a rabbinushoz, hogy zsidó akar lenni; a rabbi kérdezte mindenekeelőtt az okát ezen lépésének, mire a legény azt felelte: Elakartam venni a szomszédunk lányát, az apám nem engedte, hát zsidó akarok lenni, hogy csuffá tegyem a családomat. Ép így áll azokkal, kik a zsidó hitről a

keresztényre térnek, csak hogy azok nem a zsidóságot teszik csuffá, hanem éppen a kereszténységet, melyet egyedül nyereség és dicsvágyból, sosem azonban meggyőződésből vettek fel. Mondhatom, hogy örül a zsidóság, ha olyan emberek, kik csakis anyagiasság miatt hagyják el őseik vallását, eltávoznak kebeléből.

A zsidóságnak, mely a katholicizmussal szemben oly elenyésző csekély számu, bizonyára nagyobb szüksége volna erre, hogy a híveket összefogdossa. S mégis mily roppant akadályokkal jár az, ha valaki a kereszténységből a zsidó hitre akar átlépni. Mielőtt a fölvetel a zsidóságba megtörténik, pontosan megvizsgálandó, vajjon az áttérni kívánó nem teszi-e e lépést azért, hogy valamely már előbb szándékában levő házasságot megköthessen, vagy pedig más haszon kedvéért. Ha szándéka komolyságáról és tisztességéről már eléggé meg vannak győződve, akkor meggondolással eszébe juttatják, hogy a zsidóság régi idő óta üldöztetik, s hogy vallása miatt mennyit kell szenvednie. Ha szándékában mégis megingathatlan, akkor nemcsak a vallás alaptanaira oktatják, hanem néhány könnyen teljesíthető kötelesség mellett több parancsra és tilalomra, a melynek megtartása a legnagyobb nehézséggel van összekötve, figyelmeztetik s ama nagy büntetéseket is fölemlítik, melyekkel meg nem tartásuk csak most járna, holott eddig az alól föl volt mentve. Ha még most is megmarad szándékánál, akkor a jámborok jutalmáról a tul világban beszélnek neki, s csak azután történik meg a felvétel előirt actusa. Eképen eleget tesznek az akarat szabadság s igazságosság ethikai eszméjének s senkit sem bírnak rá szinlett áttérésre rábeszélés, kecsegtetés, vagy pedig kényszer eszközök alkalmazása által. (Blach: Az ethika halákhában.) Ezen körülmény is elég világosan mutatja, hogy mennyire szebben, tisztábban fogják a zsidók vallásokat, mint a katolikusok, sőt hogy a zsidók mennyivel liberálisabbak. Nem kívánjuk mi a hívők beláthatatlan seregét, csak kevesen legyenek, de azok tiszta megcsorbíthatatlan érzelemmel bírnak a vallásosság iránt.

V. L.

TÁRCZA.

K E L L A.

Elbeszélés.

Irta: K. G.

II.

— Meg nem tagadom Tony; majd beszélünk a dolog felett Maringretével és Kellával.

Jakli és családjának háza a nagy utca egyik sarkán, a falu végén épült. Midőn Tony és Kálmán magaslatra értek, a templom tornyán éppen kettőt ütött az óra.

Hirtelen megállottak. Jakli műhelye táján izzó szikrák hosszú sora látszott. Az ég felé lángocskák repkedtek.

— Dolgoztat Jakli éjjel is? kérde Kálmán.

— Úram, Istenem, szakitá félbe Tony, ez tüzvész,

Maringrete a gabnatárban lesz. Fussunk, mentsük meg.

— Az igaz, siessünk. Mentsük meg legalább az embereket.

Tony beugrott egy alacsony ablakon. Kálmán az emeletre sietett. Négy lépcsőt is ugrott egyszerre és torka szakadtából kiáltotta:

— Maringrete! Hol vagy Maringrete? Tűz van, tűz van!

Kiáltásán tulharsogott a folytonos dübörgés az égő gerendák recsegése.

Tony beugorván a szobába, szinte vissza készült. Az öreg Jaklit pillantotta meg; de végre győzött jobb indulata és megragadta volt gazdáját, hogy kivigye.

Jakli hevesen rátámadt. Reszketett egész testében. A szobában volt pénzes szekrénye. Semmibe sem vette volna életét, ha ettől meg kellett volna vállnia.

— Jöjjön, gazd'uram, fejére szakad a ház.

— Gaz ficzkó! Hozzám ne közelíts! Te gyujtottad fel házamat. Meg akarsz rabolni? Inkább meghalok mintsem neked adjam pénzemet. Tony néhány parasztot pillantott meg, kik oltásra siettek. Az ablak felé vitte Jaklit és lekiállt.

— Segítségre, ide jöjjetek.

Jakli teljes erejéből viaskodott megmentőjével.

— Segítség, tolvaj, gyilkos, rabló!

— Végre Tony megunt a küzdelmet és kidobta az ablakon Jaklit és aztán utána ugrott. Körülnézett és sötét árnyat pillantott meg.

Ugy tetszett neki, hogy valaki nagyobb csomaggal tova osonni igyekszik.

Az árnyék felé sietett, de az eltűnt.

Kálmán folytonosan kiáltva futott végig a folyosón, benyitott több ajtón, míg végre ráakadt Maringretére. Annyi időt sem engedett az álmából felvert leánynak, hogy ruhát öltson magára. Felkarolta és vitte gyorsan a lépcső felé.

Borzasztó hőség és füst csapta meg arcát.

Vissza kellett mennie.

— El vagyunk veszve, szólt a szép leány és megmentője karjába kapaszkodott.

— Térjünk vissza a szobába. A tűz még nem terjeszkedett odáig. Merre nyílik az ablak?

— Ah, ott ki nem mehetünk. Erősen rácsozatos és különben is keskeny.

— Hát a szoba másik oldala merre fekszik?

— A pajta felé. De hiszen arra semmilyen kijárat nincs.

— Ha a pajtában még nem ég, megmenekültünk, de, ha ott is kiütött a tűz, akkor ajánljuk lelkünket Istennek.

Összetörte a leány ágyát és egyik hegyes vaszifrázatos fával rést törni kísérelt a falba. A fal erős kő volt. Ellentállt. Maringrete is segíteni akart, de Kálmán nem engedte.

— Menj, gyermekem, imádkozzál, míg én dolgozom. Maringrete térdre borult és imádkozott.

Néhány percz multán felkiáltott Kálmán:

— Megmenekültünk! Hej, Tony meg lesz velem elégedve.

Valóban nem hatott be a résen tüzfénye és bizonyos volt, hogy nem ég a pajta. Nemsokára mindketten a pajta tetején voltak, Kálmán leereszkedett, létrát fogott és Maringretét hívta.

De a fiatal leány, ki eddig megnyugvást és hidegvért tanusított, elvesztette öntudatát, miután már megmenekült. Kálmán nem tudta leszállítani.

Segítség után kiáltott és jött is a legalkalmasabb segítő. Lélekszakadtából rohant hozzá Tony.

— Hol van Maringrete?

— Megmenekült. Fenn van, de ne menj hozzá; majdnem meztelen.

E pillanatban lépett Kella a pajtába. Több nő követte s mindegyikök nagyobb csomagot cipelt.

Kálmán és Tony távoztak, miután felkérték Kellát, hogy hozza le barátnőjét.

A falubeliek mindinkább növekedő számban kerültek elé, de esze-veszetten létottak, futottak, a helyett, hogy segítettek volna és néhány óra mulva a ház és a kovács műhely romokban hevert.

A pajta megmentése csak a kedvező szélnek volt köszönhető.

A tüzvész alatt senki sem törődött Jakli öregbik leányával, ki az istállóban volt a tűz kiütésekor és könnyű módon megmenekült.

Kella nagynehezen vitte le félholt barátnőjét és a cselédség segítségével iparkodott életre hozni.

III.

Ha faluhelyen különböző felekezetű nőket barátság kapcsa fűz össze, barátságuk vagy nagy erényen, vagy nagy romlottságon alapszik. Előbbi soha meg nem szakad, utóbbi legkisebb ok miatt is eltűnik.

Kella és Maringrete legbensőbb barátságban éltek Kella atyja és mostoha anyja kis házikóját rét választotta el Jakli birtokától.

Az atyja mellbeteg volt és a kis segéiy, melyet unokahuga, Cohen asszony juttatott neki, alig volt elegendő a gyógyszerek beszerzésére. Második felesége egy strassburgi bankár szakácsa volt, ki a zsidóságból mást nem értett, mint a főzést, de férjéhez hű volt, leánya iránt gyöngéden viselkedett és szorgalmasan dolgozott és látta el a házat.

Már gyermek korában sajátíthatta el Kella anyja művészetét és tizenöt éves korában nem volt oly zsidó lakzi, melyen nem Kella vezette volna a konyha titkait. Átvette anyja tisztét. A jó asszony meghült és csuzos karját gyakran nem is mozgathatta.

Ezentul Kella vállát nyomta az egész háztartás. Elment atyja unokahugához és szakácsnénak ajánlkozott. Nem volt nagy fizetése, de az ételmaradékokat elvihette beteg szülőinek és magától is megvonta a falatot, csakhogy minél többet vihessen haza. Gyakran napokon nem evett mást gyümölcsnél és a mezőn szedett répánál.

Az anya nehéz szívvvel látta ezen önfeláldozást. Néha vonakodott enni és Kellára akarta kényszeríteni az étkeket, de a leány addig kérte, míg mégis megette. Az egykor gazdag és még mindig büszke atya előtt el tudták titkolni az étkek eredetét és inkább azt mondta, hogy Cohenéknél nagy a fizetésb.

Kella anyját fájdalmasan érintette, ha látta, miből tengeti gyermeke életét, de nem bírhatta rá, hogy egyik az erősítő ételekből.

Maringrete anyja is szenvedett; hat hónap óta még rosszabbul lett és bár gazdag földbirtokos volt férje, nem nyujtottak neki levest, fehér cipőt, de orvos sem járt hozzá. Férje őrizte pénzes zsákjait és abból, a mit a háztásra költött, husra sem telt. Burgonya és aludt tej volt a rendes ebéd és vasárnap is csak ritkán került az asztalra kevés marhabús. Az idősebb leány titokban gabonát, szalmát, luczernát sőt lisztet adott el, hogy öltönyei költségét fedezhesse s hogy eljárhasson a falubeli táncmulatságra.

Maringrete anyját gondozta. A beteg asszony szert tehetett volna jóra való ételre, mert az eladott tyukok és tojások ára az övé volt, de oly rossz szakácsné volt, hogy sehogyan sem tudott becsületes ételt készíteni és férje nem akart fogadni cselédet.

Egykor Maringrete elmondta anyjának, miként tartja fenn Kella szüleit.

Anyja szomoruan bölíngatott fejével.

— Lásd ezek a szegény emberek, kiknek nincs tiz frankjuk, úgy élnek, mint a milliómosok. Esznek kitűnő levest, sültet, orvos is jár hozzájuk, mert úgy tudom, Kella ezt is kieszközölte. Én pedig majd meghalok tehetetlenségemben.

— Gondolatom támadt! Majd beszélök papával. Meglátod, hogy kellő gondozásban részesülsz.

— Te vagy egyetlen vigaszom, drága leányom. ha te nem volgál, régen sirba szálltam volna.

Maringrete színlelt haraggal ment atyjához.

— Ez már igazán arczátlanság! Ez a hitvány zsidó leány ellopdosza répáinkat. Ugyancsak kell hozzá kis merészség!

— Teringettét csak rajta kapjam egyszer!

— Elszámolok vele az este. Meglesem és tudom Istenem, elmegy a kedve a lopástól,

— Helyesen mondod leányom. Oh, te meg nem lopsz, mint romlott testvéred. Felintesz atyád érdekére és jólétére.

— Csak bizd rám a dolgot!

Kella, Jakli tilalma daczára eljárt a pajtába és egy répát vitt ki. Szinte jogot vélt tarthatni arra a sovány ételre. De midőn ez estén is elment, egyszerre megragadta valaki és rákiáltott:

— Mit csinálsz?

Ijedten ejtette el a répát és menekült. Maringrete, mert ő volt, ki a leányt megleste, utána futott. Kella megbukott és elesett Üldözője utolérte.

— Bocsáss meg! csak egy répát akartam vinni!

— Tudom, tudom, kedvesem! Felemelte Kellát és megölelte.

— Hát nem haragszol reám, Margit?

— Dehogynem haragszom! Szeretlek. bámullak.

A szegény zsidó leány elámult.

— Pedig gonoszság volt tőlem, hogy répát loptam tőletek.

— Ugyan, ugyan, ki beszél lopásról? Tudok mindent; anyád elmondta, mint éltek. Oh, te angyal vagy.

— Hiszen te is gondozod anyádat.

Kella hevesen megölelte Maringretét.

— Ugy-e, hogy nem haragszol reám, ugy-e, hogy barátom. testvérem léssz?

— Testvéred leszek, Kella. Nem lesz szükséged arra, hogy répát egyél ebédre. Halljad meg, hogy mit mondok.

— Beszélj, kérlek.

— Anyám beteg és nincs, ki gondozza. Atyám fősvény; észre sem veszi, hogy neje szenved.

Gazdagok vagyunk, de csak szűkölködők konyhájához értünk. Te pedig értesz a betegek gondozásához és a jó falatok készítéséhez. Nos, adok pénzt, hogy szüleidnek főzhess jó ebédet és ha ebédelték, anyámmal én is eljövök hozzátok.

— És atyád?

— Atyám előtt titok maradjon a dolog.

— De elfogadhatom-e jó szívvvel ajánlatodat?

— Megkérdezheted Cohen asszonyt. Kérlek, segíts beteg anyámon.

— Megteszem. Lehetetlen, hogy bűn legyen anyját szeretni és gondozni, még ha az apa nem is akarja.

— Eljössz akkor is, ha az orvos eljön hozzátok, mert hozzánk nem ereszti atyám. Azt mondogatja, hogy az orvosok mind zsványok. Oh, tedd meg, mire kérlek és szeretni fogom anyádat is, mint az enyémet.

(Folyt. köv.)

A zsidó egyház.

Van egy természeti törvényünk, mely szerint rendszer nélkül mi sem állhat fenn. De úgy látszik, a mi körülményeink, viszonyaink, egyházi állásunk a természet ez örök érvényű törvényét meg akarnák czáfolni. Pedig az igazságot megczáfolni nem lehet!

De ime! — mondhatná valaki — mi fennállunk rendszer, egyházi szeretet nélkül is. Igaz, de ne feledjük el azt, hogy kinos a létharcz, keserves a küzdelem, melynek árán mi fennállunk, és végre mégis csak a természet törvénye, hogy az igazság győz. Sőt tovább megyünk, még azt is megengedjük, hogy ha az igazság, nem a mi javunkra dölne el és mi fennállunk egyházi szervezet nélkül is, csak aztán azt ne kérdezzék, hogy hogyan állunk fenn? A leghatározottabban mondhatjuk, hogy egyházi állásunk a legsanyarubb, a legszánandóbb. Egy haldoklóhoz hasonlítunk e tekintetben, kinek szemében az eleven tűz helyett annak csak kialvó parazsa sugárzik még, kinek ereiben az életerős egészséges piros vér helyett csak halvány, életre képtelen megromlott nedvek keringenek; kitől már nem kell félni, mert ágyhoz szegzett és tehetetlen.

Állításaink igazolásra a közel multra hivatkozunk. Nem lángész hanem csak egyszerű gondolkodás kell annak belátására, miszerint a néhány évvel ezelőtt lezajlott eszlári esemény (mely a tanulás örök forrása lesz számunkra) nem egy, sem két vagy három ártatlan ember, hanem az egész zsidóság ellen irányult fenyegetve annak létét és életét.

Persze nem nehéz az ellenségnek egy védtelen tehetlent megtámadni, persze nem nehéz a viharnek egy evező s kormány nélküli csónakot elsüllyeszteni. Lett volna csak szoros egyházi szervezetünk, a melyen elleneink mérges nyilai megtörnek, kormányunk, mely a viszontagságokkal daczolva biztos kikötőbe tereli csónakunk, úgy nem kellett volna és most sem kellene rettegni az ellent, rettegni a vihart, úgy nem történt volna meg az, a mi — fájdalom szégyenszemre — megtörtént.

Ezen orvtámadás után a józanabbak és jobb gondolkodásuak rögtön belátva ama veszélyeket, miket a jövő méhébeu hordhat számunkra, ha fel nem páncélozzuk és vértesszük magunkat — feljajdultak és szövetségre hívták fel a hazai összes zsidóságot, hogy tegyenek, intézkedjenek. Épen most 3 éve, midőn neves írónk is ugyan e tárgyhöz ugyancsak a lapok hasábjain szólottak. Mindenki feszült figyelemmel várta az eredményt, mert mindenki meg volt győződve róla, hogy itt tenni kell, hogy a jövőben eleje vétessek ily merényleteknek és támadásoknak.

A szivbői fakadó szóknak meg is volt hatásuk. E szavakra itt-ott felébreszték községeinket lethargikus álmukból, de nem lévén vezető, ki a dolgot kezébe vegye, nem lévén vezér, ki az ügyek élére álljon az annyira üdvös mozgalom abban maradt. A nyáj előre érzé a farkas közeledtét, de a pásztor nem, az csak vigan furulyázott tovább is, mignem ordas uram az ő szájából is kiveré a furulyát. Önkénytelenül ez a mese ötlik eszünkbe, midőn a mi pásztorainkra — a két központi irodára — gondolunk.

A községek megmozdultak, de ők csak ábrándoztak és létlenkedtek tovább. És mi lett az eredmény? Támadásra új támadás. Az előbbinél százsorta vörzöbb, százsorta fajóbb, mert a bennünketmegmaró kigyót saját vérünkben tápláltuk, — mert a támadás barátaink, részét ről jött. Lásd a m. szigeti eseményeket.

Azért jajdulunk mi fel, hogy „jam proximus ardet Ucalegon“; itt tenni, segíteni kell. Mert ki biztosít, hogy jövőre nem-e leszünk még nagyobb, még fenyegetőbb zavaroknak és belháboruknak ödömetett tehetetlen áldozatává?

Lévai Dezső.

H I R E K.

— **Iskolai ünnepély.** Szép ünnepe volt f. hó 5-én a pápai hitközségnek. Ugyanis e napon lett felavatva az újonnan fölépített leányiskola és rendeltetésének átadva. A pápai hitközség a népnevelésnek palotát emelt, mely ritkítja párját. Ez által ismét tanujelét adta a népnevelés érdekében követésre méltó áldozatkésztségének. A megnyitási ünnepélyen jelen voltak: a képviselő testület, az iskola- és építő bizottság, a növendékek, a tanító testület és még számos vendég. A tanulóserg felavatási imával nyitotta meg az ünnepélyt. Ezután Dr. Steiner József városi főorvos ur az iskolaszék derék elnöke, tőle megszokott lelkes beszédben adta át az új iskolát a tanítói kar-nak, mire Schor Ármin ur a leányiskola egyik tanítója válaszolt kiemelve és méltatva a pápai zsidó hitközség valóban ritka áldozatkésztségét. Több alkalmi dal eléneklése után az ünnepély véget ért. A beszéd, melyet az iskolaszéki elnök tartott, következőleg hangzik:

Tekintetes képviselőtestület és iskolabizottság, igen tisztelt tanítói kar! Menyegzőt jöttünk ide ülni, egybekel tudniillik a fiúiskola a leányiskolával. A vőlegény egy kicsit elaggott s rozszant, a menyasszony fiatalsága diszében virul. A vőlegény ismerve ezen gyengéjét, kicsinosította magát, kalapot vett a fejébe, új ruhát öltött magára és ha már eddig is megállta helyét, remélhető, hogy ezentúl kísérvé drága hitves társától, feladata magaslatára emelkedni fog. De ne példázgassunk, ne beszéljünk képekben, beszéljünk nyíltan, mindenki előtt megérthetően. Igazi önérzettel, valódi büszkeséggel, de távol minden kérkedéstől és elbizakodottságtól, lépek elibök, a tantestületnek ezen épületet átadandó, melyet a hitközség nagy költséggel és erejét majdnem túlhaladó áldozatokkal építtetett. Midőn Trefort Ágoston Ő nagyméltósága, a tudományos akadémia elnökévé megválasztatott, megemlékezett egy német államférfiról, mondva, hogy a tudomány hatalom és hangsúlyozta, hogy Magyarországon vannak még sokan, a kik a tanügyre történt nagy költségeket feleslegesenek vagy legalább luxusnak tartják, de ő ezek ellenében a külföldön tett utazásai alkalmával szerzett tapasztalatai nyomán még most is azon meggyőződésnek hódol, hogy a tanügynek szentelt milliók még mindig a legkamatozóbb tőkék. Hogy ha ez áll áltaránosságban, és mely értelmes ember nem írná alá ezeu igazságot, mennyivel inkább igaz ez nálunk zsidóknál, kik szétszórva az egész világban, környezve a minden oldalról rátörő ellenségeskedésektől, csakis az általános, a nép legalsóbb rétegeibe is leható, ismereteknél fogva tarthatja fenn magát. Lord Beaconsfield, vagy talán Disraeli név alatt ismeretesebb angol államférfiu az utolsó orosz-török háboru alatt ama hires nyilatkozatot tette, hogy a nemzetek és

államok csak azon eszközökkel tarthatók fenn, a melyekkel alapitattak. A zsidó nemzeti életének csillaga már rég letűnt de hogy ennek daczára fajának, vallásának jellegét maig is oly hűen megőrizte, az alkalmazkodási képességének, teste ruganyosságának esze élességének és végre mindenek előtt, már mondám, ha nem is mélyen beható, de széles körökbe kiható ismereteinek, értelmiségének köszöni És hol rakja le a zsidó kisebb-nagyobb mivelttségének alapkövét? A népiskolában. Ezen iskola tehát a zsidóságnak egy oltára, a hol a monotheismus tüzét ápolja, ez azon hely, a hol hazai nyelven oktattva, megtanulja a hazáját szeretni, minden szépért, jóért lelkesülni, a tanítóknak jó példáját követve a haza hasznos polgárává válni, előmozdítva, saját tetterejét emelve, a hazának az egyesek jóllétével oly szoros kapcsolatban levő javát. Így fogom én fel és így fogja fel a zsidó a népiskola rendeltetését, és azért minden oktatási czélok-nak szolgáló intézetek közül a legfontosabbnak tartom. És miután a tantestület, nem kételkedem, az elemi iskolára nézvn velem egy véleményen van, nyugodt lélekkel adom át neki ezen tantermeket, kérve az Istent, hogy bennünket igyekezeteinkben úgy segítsen, valamint azok tiszta, önzetlen, minden melléktekintetektől ment szivünk és lelkünk-ből erednek. A gyermekeket pedig kérem és intem, hogy saját jólétükért úgy, mint szüleik örömeire használják fel az ezen tantermekekben töltendő időt eszük fejlesztésére, erkölcsösségük emelésére, vallási érzetük szilárdítására, szivük nemesítésére, hogy majdan büszkséggel mondhassuk róluk, hogy az oskolának diszére válnak. Az Isten bennünket úgy segítsen!

— **Botrány a zsinagógában.** Mármaros-Szigetről írják: Az itteni nagy zsinagógában sajtáságos jelenet fordult elő Már az istentisztelet előtt nagy mozgás, zugás volt mert a két pártra szakadt hitközség ama hivei, az ugynevezett orthodoxok kik a másik zsinagógában tartják istentiszteletüket, nagyobb számmal furakodtak ide be és a maguk kurátorát: Laxot, ki pedig oincs is megválasztva, csak a miniszterium által kinevezett zárgondnok által téves információ alapján neveztetett ki, akarták erővel a kuratiró székbe feltoloi. Erre a jogos térenálló másik „Stefart“ párt, a maga megválasztott kuratorát: Jungert vállára kapta s úgy vitte a székébe, mi heves, tetteles összeütközést szült a két pártbeliek közt, egy-két sebesült hevert a földön és lön nagy kétségbeesés. Nehány ember segítségért futott és pár percz mulva Szöllösy Antal polgármester, Halász rendőrfőkapitánnyal és egy tuczat rendőrrel berontott a veszedelem színhelyére. Megjelenésük megszüntette a verkedést. A „Stefart“ hitközség már régen folyamodott a miniszteriumhoz, hogy a vagyon elkülönítés megtörténjék, de a közoktatási miniszter békés kiegyenlítést akar létrehozni a két párt között, E végből nevezte ki zárgondnokul Urányi Imre országgyűlési képviselő, ki mindent elkövetett, hogy békét hozon a két párt o, de legjobb szándéka is hajótörést szenvedett. Azért tisztéről le is mondott. A két hitközség tagjai közt sokkal élesebb differentiák vannak, hogy sem kiegyeulíethetők lennének. A „Sefart“ hitközség nem

akarja megtérni az orthodoxokat a nagy zsinagógában, míg ezek minden szombaton már jó előre betolakodnak s elfoglalják a sefartisták helyeit, miből folyvást zavar keletkezik. A most szombati botrány már — amint jeleztük — oly nagyra nőtt, hogy a polgármester és rendőrség beavatkozását vonta maga után.

— **Antiszemita kongresszus Bukarestben.** A bukaresti antiszemita kongresszus már megnyílt, de lefolyásáról megbízható tudósítások még nem érkeztek s csupán annyit tudunk, hogy a kongresszus tagjai elé megvitatás és elfogadás végett a következő határozati javaslatok terjesztettek: 1. A zsidóknak mezei földbirtok és városi ingatlan vásárlása megtiltandó. 2. Zsidók falukban sem mint bérlők, sem mint vállalkozók, sem mint korcsmárosok, sem mint iparosok, sem mint szolgák vagy gazdasági tisztviselők meg nem telepephetnek. 3. Pékek, mészárosok szatócsok, korcsmárosok, kávéosok, vendégfogadósok bordélyosok a zsidók egyáltalában nem lehetnek. 4. Titkos egyesületek alakítása, a minők az Allianace izraélite, a Zion, a Sinai stb. a zsidóknak tilalmas. 5. A zsidóknak nem szabad külön iskolákat tartaniok, hanem gyermekeiket az állami iskolába kell küldeniök. 6. Zsidónak semmi szín alatt nem szabad az ország határát átlépni. 7. Az állam zsidóval bérletet vagy szállítási szerződést nem köthet, még akkor sem, ha a zsidónak román neve van. Ugyanaz áll a külföldi izraelitákról. 8. Még e határozatok a kormány s a törvényhozó testületek jóváhagyását megnyerik, az antiszemita-egylet tagjai kötelezik magokat, hogy; a) zsidóknak bérbe házat nem adnak, sem zsidót haszobérlőnek vagy szolgának fel nem fogadnak; b) semmi zsidónál nem vásárolnak, még akkor sem, ha a portéka ára a zsidónál fél akkora mint a kereszténynél; c) a román ipart és a román kereskedelmet támogatják; d) feladják azokat a hivatalnokokat, a kik zsidóknak a faluban való betelepédést megengedik vagy elősegítik; e) követelik, hogy minden zsidó kereskedő a kereszténytől való megkülönböztetésül zsidó nevű czégtáblát tegyen ki; f) a kormánytól sürgetni fogják, hogy a zsidó nevek romanizálását, a zsidó kaftán letételét s a pájesz levágását tiltsa meg. Ezzel szemben a zsidók vallásukat szabadon gyakorolhatják, föltéve, hogy az nem jár valami botrányal. A kongresszus tagjai végül kijelenték, hogy ők nem felekezeti, hanem tisztán nemzeti és gazdasági szempontokból indulnak ki. — Ezek azok pontok, melyeket a román fővárosban összegyűlt antiszemiták megvitatnak. Nem kételkedünk, hogy a kongresszus ezeket a pontokat változatlanul elfogadja, mert meg vagyunk győződve, hogy antiszemita ember a legnagyobb abszurdum elhatározására képes. Az egyes tételek otrombaságának bizonyítására nem vállalkozunk, mert azok egyszerű átolvasása minden józan embert meggyőzheti azok tarthatatlanságáról. — Ez az oka annak is, hogy nem kell tartani attól, hogy a román kormány e határozatokat szanckezionálja. Már pedig e szanckezio nélkül az antiszemita elhatározások csak jámbor óhajások maradnak.

Azon t. előfizetőknek, kiknek előfizetésük f. é. október elsején lejár, lapunk mai számához posta-utalványokat mellékelünk, azzal a kéréssel, hogy az előfizetést mielőbb megújítani sziveskedjék.

„THE GRESHAM“

életbiztosító társaság Londonban.

Magyarországi fiók:	Ausztriai fiók:
Budapest, Fer. József-tér 5.	Bécs Gizellastráse I. sz.
a társaság házában.	a társaság házában.

A társaság vagyona	frk. 91.064.543·54
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1884. június 30-án	„ 17,926.068·77
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a társaság feunállása óta (1848) több mint l.	„ 164.776.000—
A legutóbbi tizenkét hónapos üzleti idő alatt a társaságnál	„ 66.393.200.—
értékig nyújtottak be ajánlatok, miáltal a társulat fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke	„ 1.391.163.329·
értékre megy. — Tervezetek és minden közelebbi felvilágosítások az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városban az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok által adatnak.	

Az

EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban

alapított 1850-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én	788,993.384 o. é. frt.
a társaság vagyona „ „ „	148,312.910 o. é. frt.
nyeremény tartalék „ „ „	26,733,223 o. é. frt.
az 1884-ben kötött új biztosítások összege	316,436.495 o. é. frt.
az egésznyeremény a biztosítottak közt osztatik szét.	

Minden kötvény három év múlva megtámadhatatlanná válik.

Magyarországra vezérképviselőség
Budapest, VI. Andrásy-ut 12. sz.

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE!

Az izr. hitközségi elnökségekhez!

Mélyen tisztelt Elnök ur!

Midőn lapunkat, az „Egyenlőség“-et ezelőtt négy évvel egy szomorú esemény kényszerűsége alatt alapítottuk, főleg az a cél lebegett szemünk előtt, hogy a felekezetünk valláserkölcsei tisztasága ellen szórt rágalmakat meghazudtoljuk és hogy lealczázzuk azokat, kik lelketlen önzésből és szennyes magánindokokból férfiatlan hadjáratot indítottak a zsidómagyarok politikai és polgári jogai ellen.

A zsidó magyarok lelkesülten fogadták fellépésünket és tömegesen sorakoztak zászlónk alá felekezetünk irodalmi kitünőségei.

De a nagy közönség, hitrokonaink nagy része is járult támogatásunkhoz úgy, hogy az „Egyenlőség“, mely a hetilap szerény vitorlája alatt indult a terhes utra, rövid idő múlva hazánk minden vidékén elterjedt. Az eszmék, melyeket hirdettünk, utat törtek maguknak mindenütt, a hol józan gondolkodás és tiszta hazafiság honolt és mi büszkén tekintettünk az eredményre, mert tapasztaltuk, hogy nézeteink hódítanak és ítéletünket magukévá teszik a mérvadó körök.

Ezen multunknál fogva azt hisszük, jogosan fordulhatunk hitrokonainkhoz és főleg az izr. hitközségek elnökségeihez, hogy ők is járuljanak lapunk támogatásához.

Kérelmünk az, hogy a hitközségek fogadják el az „Egyenlőséget“ hivatalos felekezeti közlönyökké.

Mindennagyobb felekezetnek külön felekezeti közlönye van. Miért maradjon vissza a többi hazai felekezetek mögött épen a zsidó aki tudvalevőleg annyit áldoz a kulturális haladás oltárán?

Kérelmünk teljesítése alig terhelné meg a községi budgetet, mert az a község, mely az „Egyenlőség“ támogatásához előfizetésével hozzájárul, e lap hirdetési rovatával teljesen rendelkezik és díjtalanul teheti közzé hitközségi pályázatait, melyekért a napilapokban háramszór annyit kénytelen fizetni, mint a mennyi lapunknak előfizetési díja.

A hirdetések eredménye iránt legnagyobb garanciát nyújt az, hogy lapunkat minden zsidó hitközségnek megküldjük, s így első sorban azok kezeihez jut, kik a hitközségi pályázatok által közvetlenül érintetnek.

T. Elnök ur! Szíves közreműködésétől függ vállalatunk felvirágzása, s így a magyar zsidófelekezet egyik leghatásosabb kulturális eszközének a megizmosodása. Egy zsidó-magyar hitközségi közlöny létezése a jelen viszonyok közt nélkülözhetetlen. Ilyen közlöny hiánya egyik főoka a hitközségi életünkben tapasztalható egyöntetlenségnek.

Ismételten kérjük tehát becses közreműködésével oda hatni, hogy a vezetése alatt álló zsidó hitközség az „Egyenlőség“ előfizetői sorába belépni sziveskedjék.

Hazafiai és hitrokoni üdvözléssel

az „Egyenlőség“ szerkesztősége.